

ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Καταγραφή και ανάδειξη ζητημάτων στη διοικητική διαδικασία απόδοσης ιθαγένειας

Απρίλιος – Ιούλιος 2022

Ημερομηνία Δημοσίευσης: 09/2022

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. «Η Ιθαγένεια στην πράξη»	2
II. Μεθοδολογία παρακολούθησης και καταγραφής	4
III. Καταγραφή ζητημάτων Απρίλιος – Ιούλιος 2022	6
1. Διαδικασία απόκτησης ελληνικής ιθαγένειας με Πολιτογράφηση	6
1.1 Γραπτές εξετάσεις απόκτησης Πιστοποιητικού Επάρκειας Γνώσεων για την Πολιτογράφηση (ΠΕΓΠ)	6
1.2 Συνολική αξιολόγηση και προφορική συνέντευξη	9
1.3 Κεντρική διοικητική οργάνωση και στελέχωση υπηρεσιών	11
1.4 Ρυθμός διεκπεραίωσης αιτημάτων	12
2. Διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας για τη δεύτερη γενιά	12
2.1 Κεντρική διοικητική οργάνωση και στελέχωση υπηρεσιών	12
2.2 Ρυθμός διεκπεραίωσης αιτήσεων	13
IV. Συμπεράσματα	14
V. Πηγές	16
VI. Παραρτήματα	17
Παράρτημα 1: Λίστα τεκμηρίων οικονομικής και κοινωνικής ένταξης.....	17
Παράρτημα 2: Πίνακες επαρκούς εισοδήματος ανά έτος και οικογενειακή κατάσταση.....	18
Παράρτημα 3: : Εκκρεμότητες Υπηρεσιών στην Πολιτογράφηση	19
Παράρτημα 4: Εκκρεμότητες Υπηρεσιών στην Ιθαγένεια δεύτερης γενιάς (αρ. 1α και 1β).....	19
Παράρτημα 5: Οργανόγραμμα Υπηρεσιών Ιθαγένειας	20

Το έργο «**Η Ιθαγένεια στην πράξη**» υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος **Active citizens fund**, με φορέα υλοποίησης το Generation 2.0 for Rights, Equality & Diversity και εταίρο την Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Το πρόγραμμα Active citizens fund, ύψους €13,5 εκ., χρηματοδοτείται από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία και είναι μέρος του χρηματοδοτικού μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) περιόδου 2014-2021, γνωστού ως EEA Grants. Το πρόγραμμα στοχεύει στην ενδυνάμωση και την ενίσχυση της βιωσιμότητας της κοινωνίας των πολιτών και στην ανάδειξη του ρόλου της στην προαγωγή των δημοκρατικών διαδικασιών, στην ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και στην προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τη διαχείριση της επιχορήγησης του προγράμματος Active citizens fund για την Ελλάδα έχουν αναλάβει από κοινού το Ίδρυμα Μποδοσάκη και το SolidarityNow. Διαβάστε περισσότερα εδώ: www.activecitizensfund.gr

Το **Generation 2.0 for Rights, Equality & Diversity (Generation 2.0 RED)** προέκυψε αρχικά το 2006 από τη δράση νέων μεταναστευτικής καταγωγής, που ξεκίνησε ως άτυπη ομάδα αποκαλούμενη «Δεύτερη Γενιά», με αποστολή την εξασφάλιση του δικαιώματος στην ιθαγένεια για την αόρατη γενιά των παιδιών που γεννήθηκαν ή μεγάλωσαν στην Ελλάδα από γονείς μετανάστες. Το Generation 2.0 RED ιδρύθηκε καταστατικά το 2013 από τη συνένωση της ομάδας με το ανεξάρτητο ερευνητικό κέντρο «Ινστιτούτο για τα Δικαιώματα, την Ισότητα και την Ετερότητα (i-RED)», με στόχο την οργανική σύνδεση της έρευνας με την εμπειρία του πεδίου.

Σήμερα το Generation 2.0 RED είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που αποτελείται από μια διεπιστημονική ομάδα ατόμων διαφορετικής καταγωγής μεταξύ τους, τα οποία μοιράζονται το κοινό όραμα ότι όλοι και όλες μας, ατομικά και συλλογικά, έχουμε το δικαίωμα να συμμετέχουμε ισότιμα κι ενεργά σε μια κοινωνία που σέβεται τη διαφορετικότητα. Η αποστολή του Generation 2.0 RED υλοποιείται βάσει μιας ολιστικής προσέγγισης, αφού παρεμβαίνει στο ατομικό, κοινωνικό και θεσμικό επίπεδο με στόχο την ενδυνάμωση ατόμων και κοινοτήτων για την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ισότητας και της διαφορετικότητας καθώς και την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και των διακρίσεων.

Επομένως ο οργανισμός παρακολουθεί ενεργά τα ζητήματα ιθαγένειας ήδη από το 2006: την ψήφιση του Ν.3838/2010, την κοινωνική αδικία που προκλήθηκε από την [Απόφαση 460/2013 του Συμβουλίου της Επικρατείας](#) που έκρινε αντισυνταγματικές δύο από τις καινοτομίες που έφερε ο νόμος αυτός,¹ έπειτα την ψήφιση του Ν.4332/2015, που έδωσε τελικά [το δικαίωμα κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας στα παιδιά των μεταναστών](#) που γεννήθηκαν και/ή μεγάλωσαν στην Ελλάδα, μέχρι τον Ν.4604/2019 και πρόσφατα τον Ν.4735/2020, που έφεραν σημαντικές αλλαγές στο σύστημα της πολιτογράφησης. Από το 2015 που κατοχυρώνεται νομικά η ιθαγένεια δεύτερης γενιάς, το Generation 2.0 RED παρακολουθεί αδιαλείπτως την εφαρμογή της νομοθεσίας για την κτήση ιθαγένειας και τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό, τον Ιούλιο του 2020 δημοσίευσε την [Έκθεση για τις Διευθύνσεις Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών](#).

¹ Πρώτη καινοτομία ήταν η καθιέρωση ειδικών διαδικασιών κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας για τα παιδιά των μεταναστών (Δεύτερη Γενιά) είτε από τη γέννησή τους, εάν οι γονείς τους διέμεναν μόνιμα και νόμιμα στη χώρα επί τουλάχιστον 5 συνεχόμενα έτη, είτε κατόπιν επιτυχούς ολοκλήρωσης της παρακολούθησης 6 τουλάχιστον τάξεων της ελληνικής εκπαίδευσης. Η δεύτερη καινοτομία ήταν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης για ορισμένες κατηγορίες νομίμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, καθώς και για τους ομογενείς.

Η **Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΛΕΔΑ)** συνιστά σωματείο με πολυετή δράση στον τομέα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΛΕΔΑ είναι η παλαιότερη οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών στην Ελλάδα και δραστηριοποιείται από το 1953. Από το 2008 έως το 2009 επεξεργάστηκε με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ένα [σχέδιο νομοθετικής πρωτοβουλίας για έναν νέο Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας](#). Το σχέδιο αυτό αποτέλεσε το θεμέλιο της μεταρρύθμισης του 2010. Στη συνέχεια, το 2012 πραγματοποίησε τη διαδικτυακή καμπάνια με τίτλο [«Τα παιδιά των μεταναστών που ζουν στην Ελλάδα έχουν δικαίωμα στην ελληνική ιθαγένεια»](#) και τοποθετήθηκε [ως διάδικος ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας](#) στην υπόθεση που αφορούσε τη συνταγματικότητα των μεταρρυθμίσεων του 2010. Έκτοτε παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στο πεδίο της ιδιότητας του πολίτη συμβάλλοντας με τη νομική της ειδημοσύνη με όποιον τρόπο κρίνει πρόσφορο για την εδραίωση του κράτους δικαίου σε αυτό το πεδίο. Στο πλαίσιο αυτό, μετά τις πρόσφατες νομοθετικές εξελίξεις, η ΕΛΕΔΑ δημοσίευσε την ανακοίνωση [«Ιθαγένεια σε αποκλεισμό»](#).

Το έργο «Η Ιθαγένεια στην πράξη» απαντά για πρώτη φορά στην ανάγκη αποτίμησης της διοικητικής διαδικασίας απόδοσης της ιθαγένειας στην Ελλάδα, για να συνεισφέρει στην ίση πρόσβαση στο δικαίωμα αυτό. Σκοπός είναι η βελτίωση των πρακτικών της δημόσιας διοίκησης μέσα από προτάσεις για άρση των εμποδίων που έχουν εντοπιστεί. Συνεπώς απευθύνεται πρωτίστως στην ελληνική δημόσια διοίκηση, αλλά λαμβάνεται υπόψη και το όφελος των δικαιούχων. Παράλληλα επιδιώκεται η ενημέρωση του κοινού σχετικά με το σημαντικό θέμα της ουσιαστικής πρόσβασης στην ιδιότητα του πολίτη. Το έργο ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2021 και θα ολοκληρωθεί τον Μάρτιο του 2023.

Οι απόψεις που εκφράζονται στο παρόν αποτελούν προσωπικές απόψεις του συντάκτη/της συντάκτριας και δεν απηχούν απαραίτητα τις απόψεις του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού του ΕΟΧ ή του Διαχειριστή Επιχορήγησης του Προγράμματος Active citizens fund στην Ελλάδα (Ίδρυμα Μποδοσάκη σε συνεργασία με το SolidarityNow)

II. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ

Το Generation 2.0 RED έχει αναλάβει να παρακολουθεί τον τρόπο που η δημόσια διοίκηση εφαρμόζει τη νομοθεσία για την ιθαγένεια. Επιπλέον, ανέπτυξε τη μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση δύο συγκεκριμένων διαδικασιών που προβλέπει η εθνική νομοθεσία, την πολιτογράφηση και την απόκτηση ιθαγένειας λόγω γέννησης/φοίτησης στη χώρα (γνωστή ως Ιθαγένεια Δεύτερης Γενιάς). Αυτή η μεθοδολογία αποτελεί το κύριο εργαλείο για τη συγκέντρωση, καταγραφή και ανάδειξη ζητημάτων που περιορίζουν την πρόσβαση και την κτήση ιθαγένειας. Η καταγραφή αυτή είναι μια από τις κεντρικές δράσεις που διέπει το έργο «Η ιθαγένεια στην πράξη».

Καταρχάς, η παρακολούθηση της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης λαμβάνει υπόψη συγκεκριμένα πεδία των δύο αυτών διαδικασιών απόδοσης ιθαγένειας, όπως ορίζονται από τον νόμο:² από την υποβολή της αίτησης στην αρμόδια υπηρεσία ιθαγένειας μέχρι και την παραλαβή του Δελτίου Ταυτότητας από την αστυνομία, στην περίπτωση θετικής έκδοσης απόφασης για την απόκτηση της ιθαγένειας.

Πιο συγκεκριμένα, τα πεδία ανά διαδικασία είναι τα εξής:

❖ Διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας με Πολιτογράφηση

1. Γραπτή δοκιμασία.
2. Πληρότητα του φακέλου.
3. Προφορική συνέντευξη και συνολική αξιολόγηση.
4. Αποδοχή ή απόρριψη της αίτησης.
5. Κεντρική διοικητική οργάνωση και στελέχωση υπηρεσιών.
6. Ρυθμός διεκπεραίωσης αιτημάτων.

❖ Διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας με τη Γέννηση/Φοίτηση (Ιθαγένεια δεύτερης γενιάς)

1. Βεβαίωση επιτυχούς παρακολούθησης ορισμένων τάξεων ελληνικού σχολείου (αφορά την κατηγορία φοίτησης).
2. Δήλωση και αίτηση κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας.
3. Κεντρική διοικητική οργάνωση και στελέχωση υπηρεσιών.
4. Ρυθμός διεκπεραίωσης αιτημάτων.

Εφόσον ορίστηκαν τα πεδία παρακολούθησης ανά διαδικασία απόδοσης ιθαγένειας, στη συνέχεια έγινε αντιστοιχία με την ιεραρχία της δημόσιας διοίκησης που έχει αναλάβει την εφαρμογή των θεσμοθετημένων διαδικασιών, με βάση το [οργανόγραμμα](#) του Υπουργείου Εσωτερικών, ξεκινώντας από τη Γενική Γραμματεία Ιθαγένειας [ΓΓΙ] έως και τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας.

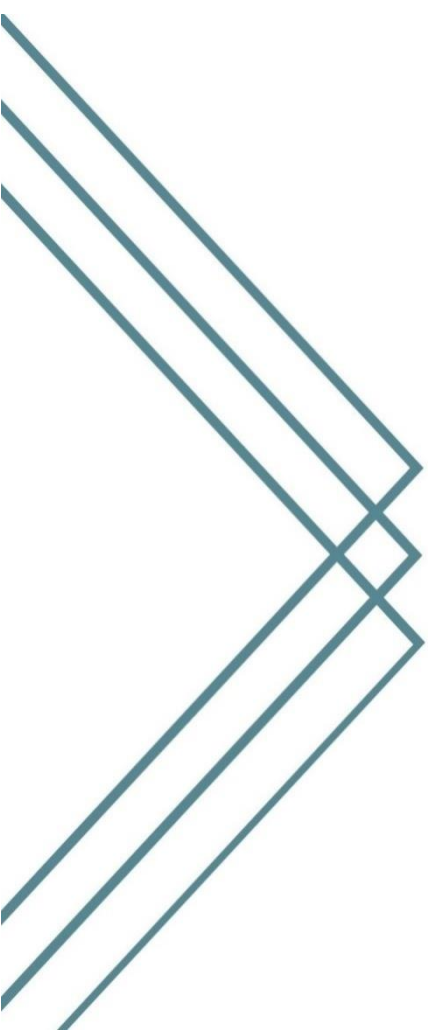
Οι πηγές πληροφόρησης είναι το ίδιο το νομικό πλαίσιο, η συνεχής επίσημη επικοινωνία και οι τακτές συναντήσεις του Generation 2.0 RED με τη ΓΓΙ, την Κεντρική Διοίκηση Ιθαγένειας και τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας,³ η παρακολούθηση των επίσημων ιστοσελίδων του Υπουργείου Εσωτερικών, της Βουλής, της Δημόσιας Διαβούλευσης, της Διαύγειας, του Εθνικού Τυπογραφείου, καθώς και η ενημέρωση που λαμβάνει ο οργανισμός από τους ίδιους τους εξυπηρετούμενους του που έχουν ξεκινήσει τη διαδικασία απόκτησης ιθαγένειας. Η καταγραφή και ανάδειξη των δυσλειτουργιών του συστήματος απόδοσης της ιθαγένειας προκύπτει μέσα από αυτή

² Βάσει των διατάξεων του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (Ν.3284/2004, όπως ισχύει). Ειδικότερα, όσον αφορά το νέο σύστημα πολιτογράφησης λήφθηκαν υπόψη οι τροποποιήσεις του Ν.4735/2020 ενώ για τη διαδικασία κτήσης ιθαγένειας λόγω γέννησης και/ή φοίτησης ο Ν.4332/2015.

³ Βάσει μεθοδολογικού πλάνου και ανοιχτού ερωτηματολογίου που συντάξε το Generation 2.0 RED.

τη μεθοδική διαδικασία μελέτης και συγκριτικής προσέγγισης των νομοθετικών προβλέψεων και των πρακτικών της δημόσιας διοίκησης.

Η παρούσα αναφορά είναι το αποτέλεσμα της συστηματικής παρακολούθησης της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης **από τον Απρίλιο έως και τον Ιούλιο του 2022** και παρουσιάζει τα κύρια ζητήματα και προσκόμματα στη διοικητική διαδικασία, τα οποία αναδείχθηκαν τη συγκεκριμένη περίοδο και περιορίζουν την πρόσβαση στην ιθαγένεια.

1. Διαδικασία απόκτησης ελληνικής ιθαγένειας με Πολιτογράφηση

Η πολιτογράφηση αλλογενών αλλοδαπών είναι η κατεξοχήν διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας από ενήλικες αλλοδαπούς, πολίτες τρίτων χωρών και Ευρωπαίους πολίτες. Για να μπορεί κάποιο άτομο να πολιτογραφηθεί Έλληνας/ίδα πρέπει να πληροί ορισμένες τυπικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις. Χρειάζεται να έχει συμπληρώσει 7 συναπτά έτη προηγούμενης νόμιμης διαμονής και να είναι κάτοχος άδειας διαμονής μακράς διάρκειας ή πρόσφυγας κατά την κατάθεση της αίτησης. Οι πολίτες της ΕΕ και οι γονείς παιδιών με ελληνική ιθαγένεια μπορούν να καταθέσουν έπειτα από 3 χρόνια νόμιμης διαμονής, ενώ όσοι έχουν λοιπούς τύπους αδειών διαμονής μπορούν να καταθέσουν μετά από 12 χρόνια νόμιμης διαμονής. Τέλος, χρειάζεται να πληρούν ουσιαστικές προϋποθέσεις, όπως είναι η οικονομική και κοινωνική ένταξη στη χώρα.

Με τον Ν.4735/2020 επήλθαν σημαντικές αλλαγές στο σύστημα της πολιτογράφησης. Σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση του σχεδίου νόμου, πρωταρχικοί στόχοι ήταν η επιτάχυνση, η διαφάνεια και η αξιοκρατία της διαδικασίας. Μία από τις βασικότερες αλλαγές που έφερε ο Ν.4735 είναι ότι αντικατέστησε την προφορική συνέντευξη ενώπιον Επιτροπής Πολιτογράφησης με γραπτές δοκιμασίες τύπου Πανελλαδικών εξετάσεων από την 01/04/2021. Ωστόσο, το στάδιο της προφορικής συνέντευξης αρχικά δεν καταργήθηκε. Μετά τις εξετάσεις προβλεπόταν μια σύντομη προφορική συνέντευξη ενώπιον τριμελούς Επιτροπής Πολιτογράφησης, η οποία αποτελείται από υπαλλήλους του Υπουργείου Εσωτερικών και εξετάζει τον βαθμό ένταξης του/της αιτούντα/σας και τη δυνατότητα συμμετοχής τους στην πολιτική ζωή της χώρας. Στη συνέχεια, με τον Ν.4873/2021 αυτό το στάδιο της διαδικασίας καταργήθηκε. Η εξέταση των τεκμηρίων της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης διενεργείται πλέον μέσω των σχετικών δικαιολογητικών εγγράφων που προσκομίζονται, ενώ απαλείφθηκε η ουσιαστική προϋπόθεση περί της δυνατότητας συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας. Κλήση σε συνέντευξη γίνεται πλέον μόνο σε περίπτωση αμφιβολιών ως προς τη συνδρομή ή μη της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης.

Μια ακόμη βασική αλλαγή είναι ότι με το νέο σύστημα θεσπίστηκαν αυστηρότερα οικονομικά κριτήρια, όπως η σταθερή εργασία. Αυτά συγκεκριμενοποιήθηκαν μέσω Υπουργικών Αποφάσεων και εγκυκλίων, όπου για πρώτη φορά ορίστηκε η προϋπόθεση απόδειξης ελάχιστου επαρκούς εισοδήματος για τα προηγούμενα έτη νόμιμης διαμονής.

1.1 Γραπτές εξετάσεις απόκτησης Πιστοποιητικού Επάρκειας Γνώσεων για την Πολιτογράφηση (ΠΕΓΠ)

Η διαδικασία των γραπτών εξετάσεων για την απόκτηση του ΠΕΓΠ αποτελεί πλέον απαραίτητη προϋπόθεση για την κτήση της Ελληνικής Ιθαγένειας από αλλογενείς αλλοδαπούς. Η προσκόμιση του εγγράφου ΠΕΓΠ είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την κατάθεση μίας νέας αίτησης πολιτογράφησης, αλλά και για τη διεκπεραίωση των αιτήσεων που εκκρεμούν επειδή οι αιτούντες/σες δεν πέρασαν από προφορική συνέντευξη έως τις 31/03/2021.

Οι γραπτές εξετάσεις ακολουθούν το πρότυπο των Πανελλαδικών Εξετάσεων και θα διεξάγονται δύο φορές τον χρόνο, κάθε Μάιο και Νοέμβριο. Οι συμμετέχοντες/ουσες εξετάζονται στην Ελληνική Γλώσσα και σε 4 θεματικές ενότητες: Γεωγραφία, Ιστορία, Πολιτισμός και Πολιτικοί θεσμοί. Τα θέματα των εξετάσεων έχουν επεξεργαστεί και επιλεγεί από ειδική επιστημονική επιτροπή, η οποία θα τα

αντλεί κάθε εξεταστική περίοδο μέσα από την προκαθορισμένη ύλη (500 ερωτήσεις) που περιλαμβάνεται στην [Τράπεζα Θεμάτων](#).

Σε ερωτήσεις από την Τράπεζα Θεμάτων εξετάζονται προφορικά τα υποψήφια άτομα άνω των 62 ετών, όσα έχουν πιστοποιημένη μαθησιακή δυσκολία και τα άτομα με σωματική αναπηρία 67% και άνω. Από την υποχρέωση λήψης του ΠΕΓΠ απαλλάσσονται όσα έχουν φοιτήσει σε ελληνικό σχολείο, είτε σε 9 τάξεις της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είτε σε 6 τάξεις της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και όσα κατέχουν πτυχίο, μεταπτυχιακό ή διδακτορικό από την ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΕΙ, ΤΕΙ, ΣΕΛΕΤΕ, ΑΣΠΑΙΤΕ). Η [εγκύκλιος υπ' αριθμόν 715](#) της ΓΓΙ διευκρινίζει ότι τα άτομα που έχουν υποβάλει αίτηση πολιτογράφησης πριν τις 17/04/2021 απαλλάσσονται από την υποχρέωση απόκτησης του ΠΕΓΠ εφόσον:

α) έχουν φοιτήσει επιτυχώς σε γυμνάσιο ή λύκειο της χώρας, είναι δηλαδή κάτοχοι απολυτηρίου τίτλου είτε γυμνασίου είτε λυκείου, και

β) έχουν αποκτήσει πτυχίο ή μεταπτυχιακό τίτλο ειδίκευσης ή έχουν εκπονήσει διδακτορική διατριβή στην ελληνική γλώσσα σε ελληνικό ΑΕΙ (ή ΤΕΙ, ΣΕΛΕΤΕ, ΑΣΠΑΙΤΕ).

Οι εξεταζόμενοι/ες λαμβάνουν το ΠΕΓΠ εάν συγκεντρώσουν το 70% της μέγιστης συνολικής δυνατής βαθμολογίας, τόσο κατά την εξέταση της Γλώσσας όσο και κατά την εξέταση των υπόλοιπων θεματικών ενοτήτων. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να πετύχουν ποσοστό 66,66% (40/60 ερωτήσεις) στις ενότητες της Γλώσσας και το 50% (20/40 ερωτήσεις) στις άλλες θεματικές ενότητες.

Η αίτηση για συμμετοχή στις εξετάσεις του ΠΕΓΠ γίνεται ηλεκτρονικά μέσω της [πλατφόρμας](#) του Υπουργείου Εσωτερικών. Τα εξέταστρα της αίτησης κοστίζουν 150 ευρώ, ενώ τα άτομα με εκκρεμή φάκελο από το παλιό σύστημα αιτούνται δωρεάν την πρώτη φορά συμμετοχής τους στις εξετάσεις.

Οι εξετάσεις βάσει του νέου συστήματος έχουν πραγματοποιηθεί ήδη τρεις φορές, τον Μάιο και τον Νοέμβριο του 2021⁴ και πρόσφατα τον Μάιο του 2022. Η τελευταία σχετική [απόφαση του Γενικού Γραμματέα Ιθαγένειας](#), που εκδίδεται πριν από κάθε εξεταστική περίοδο με θέμα τις λεπτομέρειες οργάνωσης και διεξαγωγής των εξετάσεων για το ΠΕΓΠ και τη λειτουργία της Οργανωτικής Επιτροπής και των Εξεταστικών Επιτροπών, βασίστηκε στις οδηγίες των προηγούμενων αποφάσεων, χωρίς να παρουσιάζει διαφοροποιήσεις ως προς τη διαδικασία. Προβλέφθηκε όμως για πρώτη φορά ότι όσες και όσοι αιτηθούν αλλά δεν συμμετάσχουν εντέλει στις εξετάσεις, για λόγους ανωτέρας βίας ή ανυπερβλήτου κωλύματος, θα πρέπει μετά την ημερομηνία των εξετάσεων να καταχωρίσουν ηλεκτρονικά την αιτία της απουσίας τους με τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Εφόσον οι λόγοι που επικαλούνται οι υποψήφιοι γίνουν δεκτοί από την Οργανωτική Επιτροπή, τότε αυτοί απαλλάσσονται από την υποχρέωση καταβολής εξετάστρων για την επόμενη συμμετοχή τους στις εξετάσεις.

Όσον αφορά τη διεξαγωγή των εξετάσεων της 8ης Μαΐου 2022, δεν υπήρξαν ιδιαίτερες καθυστερήσεις και η διαδικασία κύλησε ομαλά.⁵ Αυτή τη φορά οι εξεταζόμενοι/οι είχαν επιμεριστεί σε περισσότερα εξεταστικά κέντρα και υπήρχε καλύτερη οργάνωση. Τα θέματα έφτασαν στα εξεταστικά κέντρα περίπου στις 9.00π.μ. Στα περισσότερα κέντρα της Αττικής, οι τελευταίοι εξεταζόμενοι εξήλθαν περίπου στις 3.00-4.00μ.μ., οπότε ολοκληρώθηκε και το σκέλος της προφορικής εξέτασης. Στα ειδικά εξεταστικά κέντρα (για τους άνω των 62 ετών και τα ΑμεΑ), που οι εξετάσεις διεξάγονται μόνο προφορικά, η διαδικασία ολοκληρώθηκε νωρίτερα, περίπου στις 2.30-3.00μ.μ. Ένα ζήτημα που διαπιστώσαμε είναι ότι η λίστα των εξεταζόμενων, που είναι αναρτημένη έξω από τα εξεταστικά κέντρα, περιέχει ευαίσθητα προσωπικά στοιχεία των πολιτών τρίτων χωρών, όπως ο αριθμός της

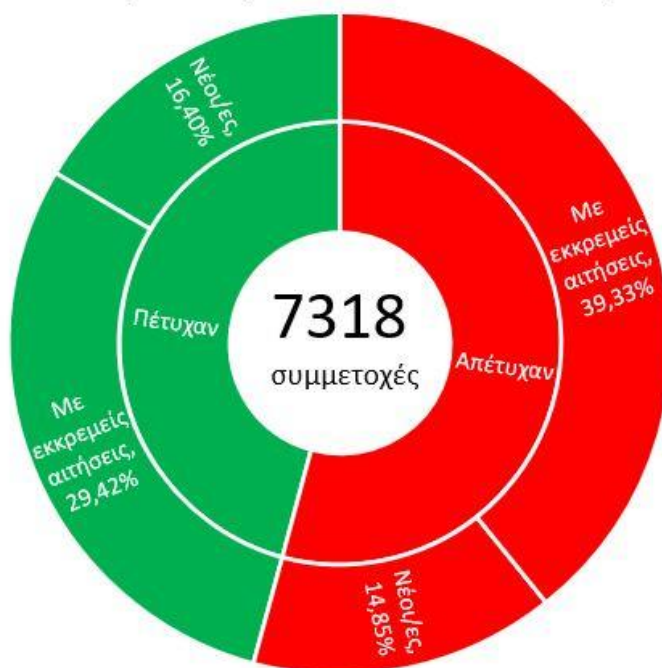
⁴ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις δύο πρώτες εξεταστικές περιόδους, βλ. [αναφορά Απριλίου – Ιουλίου 2021](#), [αναφορά Αυγούστου – Νοεμβρίου 2021](#) και [αναφορά Δεκεμβρίου 2021 – Μαρτίου 2022](#).

⁵ Οι πληροφορίες για τις τελευταίες εξετάσεις συλλέχθηκαν έπειτα από αυτοψία του Generation 2.0 RED στο εξεταστικό κέντρο του Παπάγου, καθώς και από μαρτυρίες ατόμων που παρευρέθηκαν στα κέντρα Δ. Αθηναίων, Ηλιούπολης, Καλλιθέας, Αμαρουσίου, Αγ. Δημητρίου.

άδειας διαμονής και ο αριθμός του διαβατηρίου τους. Προκειμένου να προστατεύονται τα προσωπικά τους δεδομένα θα αρκούσε η αναγραφή μόνο του Μοναδικού Αριθμού Εξεταζόμενου (ΜΑΕ) δίπλα στο ονοματεπώνυμο.

Τα αποτελέσματα των εξετάσεων κοινοποιήθηκαν στους/στις συμμετέχοντες/ουσες στις 6 Ιουνίου 2022. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Γενικής Διεύθυνσης Ιθαγένειας,⁶ ο συνολικός αριθμός αιτήσεων για συμμετοχή στις εξετάσεις ανήλθε σε 8.281. Από αυτές οι 5.730 έγιναν από άτομα που διέθεταν εκκρεμή φάκελο στις υπηρεσίες Ιθαγένειας (παλιό σύστημα) και οι 2.551 αποτελούν νέες αιτήσεις για συμμετοχή στις εξετάσεις χωρίς να έχουν υποβάλει αίτηση για πολιτογράφηση. Ο συνολικός αριθμός συμμετοχών την ημέρα των εξετάσεων ανήλθε σε 7.318, 5.031 με το παλιό σύστημα και 2.287 με το νέο (βλ. διάγραμμα 1). Οι επιτυχόντες/ούσες ήταν συνολικά 3.353 εκ των οποίων οι 2.153 είχαν εκκρεμή φάκελο και 1.200 αποτελούν νέες αιτήσεις για συμμετοχή στις εξετάσεις. **Το ποσοστό επιτυχίας στις τρίτες εξετάσεις υπολογίζεται μόλις σε 45,82%, το χαμηλότερο συγκριτικά με τις προηγούμενες δύο εξετάσεις, αφού τον Νοέμβριο του 2021 ήταν 47,18% και τον Μάιο του 2021 67,11%** (βλ. διάγραμμα 2). Άρα, σε σχέση με τις πρώτες εξετάσεις, έναν χρόνο πριν, παρατηρείται πλέον μείωση που ξεπερνά τις 20 ποσοστιαίες μονάδες.

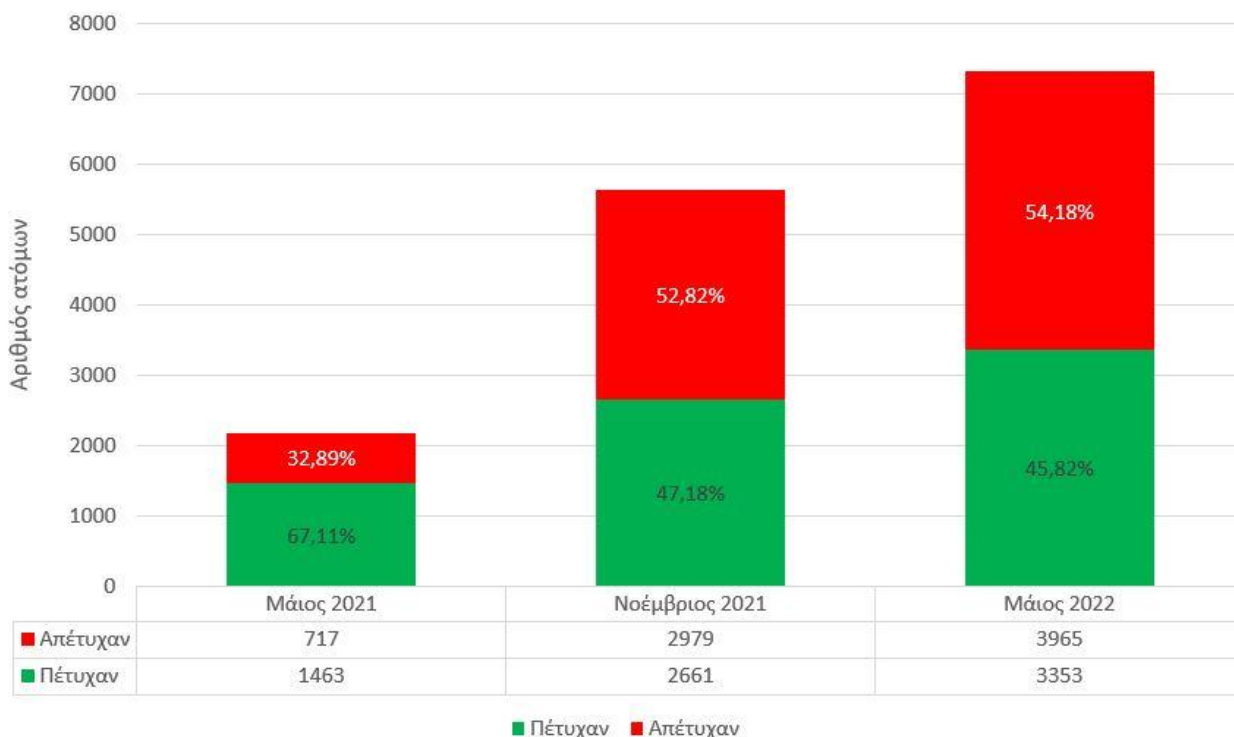
Αποτελέσματα Εξετάσεων ΠΕΓΠ - Μάιος 2022

Διάγραμμα 1

⁶ Κοινοποιήθηκαν γραπτώς μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 01/08/2022 έπειτα από αίτημα του Generation 2.0 RED.

Αποτελέσματα εξετάσεων ΠΕΓΠ - Μάιος 2021 έως και Μάιος 2022

Διάγραμμα 2

Τα μέλη (εκπαιδευτικοί και υπάλληλοι του Υπουργείου Εσωτερικών) που συμμετείχαν στις εξεταστικές επιτροπές είχαν λάβει γραπτώς οδηγίες, και επιπλέον είχαν γίνει δύο συναντήσεις προετοιμασίας: μία διαδικτυακά σε ομάδες την Παρασκευή 06/05 και μία δια ζώσης στα εξεταστικά κέντρα το Σάββατο 07/05. Όσον αφορά τις εξεταστικές επιτροπές των ειδικών κέντρων, έλαβαν την οδηγία να μην εκφωνούν τα ίδια τα μέλη τα θέματα, αλλά να αφήνουν τα εξεταζόμενα άτομα να τα διαβάζουν μόνα τους και στη συνέχεια να απαντάνε, για λόγους αντικειμενικότητας της διαδικασίας.

Το περιεχόμενο της Τράπεζας Θεμάτων παραμένει ίδιο από τότε που δημιουργήθηκε, τον Φεβρουάριο του 2021. Μετά από κάθε εξεταστική περίοδο, αντικαθίστανται μόνο οι ερωτήσεις που αποτέλεσαν θέματα των εξετάσεων. Οι επόμενες εξετάσεις πρόκειται να πραγματοποιηθούν στις 6 Νοεμβρίου 2022. Οι αιτήσεις συμμετοχής θα υποβάλλονται ηλεκτρονικά στη σχετική [πλατφόρμα](#) στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών, το διάστημα από 05/07 έως 08/09/2022.⁷

1.2 Συνολική αξιολόγηση και προφορική συνέντευξη

Σύμφωνα με την αρχική πρόβλεψη στον Ν.4735/2020, τα τεκμήρια οικονομικής και κοινωνικής ένταξης καθώς και η δυνατότητα συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας εξετάζονταν σε προφορική συνέντευξη από τριμελή Επιτροπή Πολιτογράφησης.⁸ Οι πρώτες συνεντεύξεις άρχισαν να διενεργούνται μετά την έκδοση της σχετικής εγκυκλίου στις 18 Οκτωβρίου 2021 και συνεχίστηκαν μέχρι τα μέσα Δεκεμβρίου, οπότε επήλθαν νέες τροποποιήσεις στον Κώδικα Ιθαγένειας. Οι συνεντεύξεις αυτές ήταν σύντομης διάρκειας, αφού τα τεκμήρια οικονομικής και κοινωνικής ένταξης

⁷ Βλ. ανακοίνωση Generation 2.0 RED [Πιστοποιητικό Επάρκειας Γνώσεων για την Πολιτογράφηση \(ΠΕΓΠ\): Ξεκίνησαν οι αιτήσεις για τις εξετάσεις Νοεμβρίου.](#)

⁸ Βλ. περισσότερα στη σχετική ενότητα της [αναφοράς Αυγούστου – Νοεμβρίου 2021.](#)

του/της εκάστοτε αιτούντα/σας είχαν εξεταστεί εκ των προτέρων από τις Επιτροπές μέσω των προσκομιζόμενων εγγράφων.

Στη συνέχεια τέθηκε σε ισχύ ο Ν.4873/2021. Με τον νόμο αυτόν καταργήθηκε το στάδιο της προφορικής συνέντευξης και συνεπακόλουθα διαγράφηκε από τις ουσιαστικές προϋποθέσεις η δυνατότητα συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας. Η συνολική αξιολόγηση του φακέλου θα διενεργείται πλέον μόνο μέσω της εξέτασης των δικαιολογητικών εγγράφων που θεωρούνται τεκμήρια οικονομικής και κοινωνικής ένταξης.⁹ Οι αιτούντες μπορεί να κληθούν σε συνέντευξη από τις τριμελείς Επιτροπές μόνο σε περίπτωση αμφιβολιών σχετικά με τις προϋποθέσεις των οικονομικών ή κοινωνικών κριτηρίων.

Όσον αφορά το **ελάχιστο επαρκές εισόδημα**, το οποίο αποτελεί το κύριο τεκμήριο οικονομικής ένταξης, αυτό προβλέφθηκε για πρώτη φορά στην [υπουργική απόφαση](#) του Απριλίου του 2021. Το επαρκές εισόδημα ορίζεται κατ' ελάχιστο στα 7.500 ευρώ ανά έτος και 6.500 ευρώ κατά την περίοδο 2012-2018. Αυτό θα πρέπει να αποδειχθεί για 5 έως 7 έτη πριν την υποβολή της αίτησης, ανάλογα με τον τύπο της άδειας διαμονής. Οι σύζυγοι Ελλήνων πολιτών με ημεδαπά τέκνα, καθώς και οι πολίτες ΕΕ, αρκεί να αποδείξουν εισοδήματα για τα 3 προηγούμενα έτη.

Με τον Ν.4873/2021 ορίστηκε ότι για τις αιτήσεις πολιτογράφησης που υποβλήθηκαν πριν την 1η Απριλίου 2021, οπότε τέθηκε σε ισχύ το νέο σύστημα, «η χρονική περίοδος, για την οποία διακριβώνεται η ύπαρξη κριτηρίων οικονομικής και κοινωνικής ένταξης του αιτούντος, είναι εκείνη πριν από τη λήψη του πιστοποιητικού επάρκειας γνώσεων για πολιτογράφηση (Π.Ε.Γ.Π.)». Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι για τις παλαιές εκκρεμείς αιτήσεις ο χρόνος εξέτασης της ύπαρξης επαρκούς εισοδήματος δεν ανάγεται στα έτη πριν την αίτηση πολιτογράφησης, όπως ισχύει γενικά, αλλά στα έτη πριν τη λήψη του ΠΕΓΠ. Πχ. αιτούσα που έχει καταθέσει για πολιτογράφηση το 2018 και έπρεπε να αποδείξει 5 έτη επαρκούς εισοδήματος –οποιαδήποτε 5 έτη μέσα στα 7 συνεχούς νόμιμης διαμονής πριν την αίτηση– βάσει του νέου νόμου θα πρέπει να αποδείξει 5 έτη επαρκούς εισοδήματος από τη στιγμή που έλαβε το ΠΕΓΠ και πίσω. Αν υποθετικά δώσει εξετάσεις και επιτύχει μελλοντικά τον Μάιο του 2023, τότε η επταετία ορίζεται ως εξής: 2022, 2021, 2020, 2019, 2018, 2017, 2016.

Στην ισχύουσα [εγκύκλιο](#) υπάρχουν επικαιροποιημένοι πίνακες με το ύψος του επαρκούς εισοδήματος ανά έτος και ανά άτομο, μόνο του ή με ένα ή περισσότερα εξαρτώμενα μέλη.¹⁰ Επίσης, συγκεκριμενοποιήθηκαν τα άτομα της οικογένειας που θεωρούνται εξαρτώμενα μέλη, βάσει του αν έχουν ή όχι τα ίδια ατομικά εισοδήματα, όπως και ποια λοιπά εισοδήματα που παρουσιάζονται στη φορολογική δήλωση μπορούν να συνυπολογιστούν. Τέλος, για τα άτομα με πιστοποιημένη αναπηρία άνω του 67% ορίστηκε ως ελάχιστο επαρκές εισόδημα το ποσό των 5.500 ευρώ το έτος.

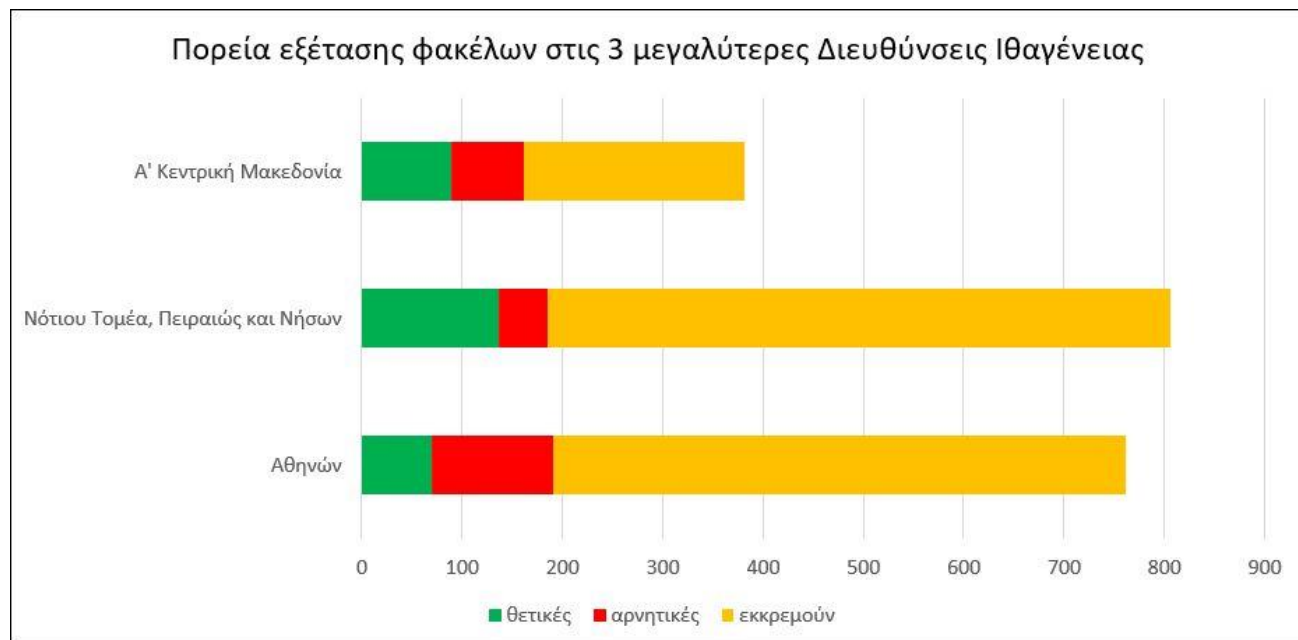
Μετά και τις τελευταίες τροποποιήσεις του Ν.4873/2021, η προϋπόθεση του ελάχιστου επαρκούς εισοδήματος μετρά ήδη πάνω από 6 μήνες εφαρμογής. Σύμφωνα με συνεχόμενες μαρτυρίες αιτούντων/ουσών τους τελευταίους μήνες εκδίδονται πολλές απορριπτικές αποφάσεις λόγω χαμηλών ή μηδενικών εισοδημάτων. Τα πρώτα αριθμητικά στοιχεία για την έκδοση αποφάσεων με το νέο σύστημα δημοσιοποιήθηκαν στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού ελέγχου τον Ιούνιο του 2022.¹¹ 1.206 αποφάσεις πολιτογράφησης έχουν εκδοθεί βάσει του νέου συστήματος, οι 787 (το 65%) είναι θετικές και οι 419 (το 35%) αρνητικές. Αυτά τα ποσοστά ενδέχεται να ανατραπούν, όταν σε αυτές ενσωματωθούν οι επιπλέον 2.482 αποφάσεις από φακέλους στους οποίους εκκρεμούν

⁹ Στο Παράρτημα 2 μπορείτε να διαβάσετε τις λίστες με τα ενδεικτικά παραδείγματα εγγράφων που θεωρούνται τεκμήρια οικονομικής και κοινωνικής ένταξης, όπως έχουν καταγραφεί στις τελευταίες εγκυκλίους.

¹⁰ Στο Παράρτημα 2 μπορείτε να δείτε τους ισχύοντες πίνακες για τα έτη από το 2007 έως και το 2021. Το ατομικό εισόδημα είναι 7.500 ευρώ και για τα έτη 2012-2018 κυμαίνεται στις 6.500 ευρώ λόγω χαμηλότερου κατώτατου μισθού εκείνη την περίοδο.

¹¹ Στο Παράρτημα 3 μπορείτε να δείτε τον πίνακα με την έκδοση αποφάσεων πολιτογράφησης όπως δημοσιεύτηκε στην [02-06-2022 απάντηση του Υπουργού Εσωτερικών](#) στην [υπ' αριθμ. 4251/29-03-2022 Ερώτηση](#).

δικαιολογητικά και η τελική εξέταση. Ιδιαίτερα ανησυχητικό δείγμα για την αυστηρότητα των οικονομικών κριτηρίων είναι τα αριθμητικά στοιχεία από τη Διεύθυνση Ιθαγένειας Αθηνών, η οποία έχει εκδώσει μέχρι στιγμής 70 θετικές και 121 αρνητικές αποφάσεις, ενώ εκκρεμούν ακόμη 570 αιτήσεις (βλ. διάγραμμα 3). Το ποσοστό, δηλαδή, των απορριφθεισών αιτήσεων ξεπερνά το 63% για τους πολίτες τρίτων χωρών που κατοικούν εντός του Δήμου Αθηναίων. Διαφορετική εικόνα παρουσιάζουν τα στοιχεία της Διεύθυνσης του Νοτίου Τομέα, Πειραιώς και Νήσων, αφού εκεί οι θετικές αποφάσεις έφτασαν τις 136 και οι αρνητικές τις 49. Στη Θεσσαλονίκη πάλι, οι θετικές ήταν 89 και οι αρνητικές 72.

Διάγραμμα 3

1.3 Κεντρική διοικητική οργάνωση και στελέχωση υπηρεσιών

Με το άρθρο 13 του Ν.4735/2020 (Α'197) συστάθηκε η Γενική Διεύθυνση Ιθαγένειας, με επιχειρησιακό στόχο την παροχή οδηγιών προς τις υφιστάμενες υπηρεσίες για την ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας για την ιθαγένεια, για την ταχεία διεκπεραίωση των υποθέσεων και την εξασφάλιση εύρυθμης και αποδοτικής λειτουργίας όλων των οργανικών μονάδων που υπάγονται στη ΓΓΙ. Η ανεπαρκής στελέχωση των υπηρεσιών ιθαγένειας είναι ένα πάγιο ζήτημα το οποίο επιβαρύνθηκε με την αναδιοργάνωσή τους.¹² Σύμφωνα με τα στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα μέσω του Κοινοβουλευτικού Ελέγχου,¹³ αυτή την περίοδο εργάζονται στις Διευθύνσεις Ιθαγένειας συνολικά 108 υπάλληλοι πανελλαδικά, οι οποίοι ασχολούνται με τους φακέλους πολιτογράφησης αλλοδαπών. Στην υπηρεσία των Αθηνών, που είναι αυτή με τον μεγαλύτερο όγκο αιτήσεων, υπάρχουν μόνο 3 άτομα, στην Κεντρικού Τομέα και Δυτικής Αττικής 4, στη Βορείου Τομέα και Ανατολικής Αττικής 5, στη Νοτίου Τομέα, Πειραιώς και Νήσων 9, ενώ καλύτερα στελεχωμένη είναι η Θεσσαλονίκη, αφού στην υπηρεσία της Κεντρικής Μακεδονίας εργάζονται 17 άτομα.

¹² Βλ. την «Έκθεση για τις Διευθύνσεις Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών» του Generation 2.0 RED (Ιούλιος 2020).

¹³ Στο Παράρτημα 3 μπορείτε να δείτε τον αριθμό των υπαλλήλων που ασχολούνται με την πολιτογράφηση αλλοδαπών, όπως δημοσιεύτηκε στην [02-06-2022 απάντηση του Υπουργού Εσωτερικών](#) στην [υπ' αριθμ. 4251/29-03-2022 Ερώτηση](#).

1.4 Ρυθμός διεκπεραίωσης αιτημάτων

Ο ρυθμός διεκπεραίωσης των αιτημάτων για την ιθαγένεια είναι ένα διαχρονικό ζήτημα τόσο για τις υπηρεσίες ιθαγένειας όσο και για τους/τις αιτούντες/σες, εφόσον υπάρχουν πολλές εκκρεμότητες λόγω σοβαρών καθυστερήσεων. Υπενθυμίζεται ότι σύμφωνα με το Υπουργείο Εσωτερικών, στις 17/05/2021 οι συνολικές εκκρεμείς αιτήσεις πολιτογράφησης ήταν 32.943.¹⁴ Ο τεράστιος αυτός αριθμός αφορά όλες τις αιτήσεις που είχαν κατατεθεί έως και 31/03/2021 βάσει του προηγούμενου συστήματος. Από τα πρόσφατα στοιχεία που δημοσιεύτηκαν κατά τον Κοινοβουλευτικό Έλεγχο,¹⁵ οι φάκελοι που έχουν ενεργοποιηθεί βάσει του νέου συστήματος, δηλαδή σε όσους προσκομίστηκε ΠΕΓΠ από εξετάσεις Μαΐου/Νοεμβρίου 2021 καθώς και οι απαλλαγές από τις εξετάσεις λόγω φοίτησης, υπολογίζονται σε 3.688 πανελλαδικά από τους οποίους εκκρεμούν ακόμη οι 2.482. Οι διευθύνσεις που παρουσιάζουν τον μεγαλύτερο όγκο αιτήσεων προς εξέταση είναι η Αθηνών με 570 εκκρεμείς φακέλους και η Νοτίου Τομέα, Πειραιώς και Νήσων με 670.

2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΓΕΝΙΑ

Η κτήση ιθαγένειας λόγω γέννησης και/ή φοίτησης σε ελληνικό σχολείο είναι η διαδικασία που αφορά τη δεύτερη γενιά ανθρώπων μεταναστευτικής καταγωγής, παιδιά δηλαδή που είτε γεννήθηκαν στην Ελλάδα από αλλοδαπούς γονείς είτε ανατράφηκαν εδώ. Η κτήση της ιθαγένειας γίνεται μέσω αίτησης και δήλωσης προς τις αρμόδιες υπηρεσίες. Η πρώτη κατηγορία (άρθρο 1Α του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας) αφορά σε ανήλικα παιδιά που έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα και έχουν εγγραφεί στην Α΄ τάξη του Δημοτικού, ενώ ισχύουν αυστηρές προϋποθέσεις για το καθεστώς και τα έτη προηγούμενης νόμιμης διαμονής των γονέων τους στη χώρα. Η δεύτερη κατηγορία (άρθρο 1Β του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας) αφορά τα ανήλικα παιδιά και τα νεαρά άτομα που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς 9 τάξεις πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε ελληνικό σχολείο, ή 6 τάξεις δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ή έχουν απολυτήριο ελληνικού λυκείου και πτυχίο ελληνικού ΤΕΙ ή ΑΕΙ.

Με τον πρόσφατο Ν.4735/2020 επήλθαν αλλαγές σε θέματα οργάνωσης και λειτουργίας της ΓΓΙ. Με σκοπό την αποσυμφόρηση των υπηρεσιών και τη γρηγορότερη εξέταση των αιτήσεων της δεύτερης γενιάς στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα, συστάθηκαν νέες Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας σε Αττική και Κεντρική Μακεδονία. Σε συνέχεια της διάταξης αυτής, από τον Οκτώβριο του 2020 και εξής, οι υπάρχουσες Διευθύνσεις Ιθαγένειας που υπάγονται στις δύο αυτές Περιφέρειες εξετάζουν μόνο αιτήσεις πολιτογράφησης και έπαψαν να έχουν την αρμοδιότητα εξέτασης και έκδοσης αποφάσεων βάσει των άρθρων 1Α και 1Β του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας. Την αποκλειστική αρμοδιότητα των αιτήσεων αυτών, τόσο των εκκρεμών όσο και των νέων, έχουν οι δύο νέες Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας.

2.1 Κεντρική διοικητική οργάνωση και στελέχωση υπηρεσιών

Η στελέχωση των δύο νέων Περιφερειακών Διευθύνσεων άργησε ιδιαίτερα καθώς, ενώ η σύστασή τους τέθηκε σε ισχύ από τον Οκτώβριο του 2020, η λειτουργία τους ξεκίνησε μόλις τον Σεπτέμβριο του 2021. Βάσει των στοιχείων που δημοσιεύτηκαν κατά τον Κοινοβουλευτικό Έλεγχο τον Ιούνιο του

¹⁴ Για περισσότερα βλ. [αναφορά Απριλίου-Ιουλίου 2021](#).

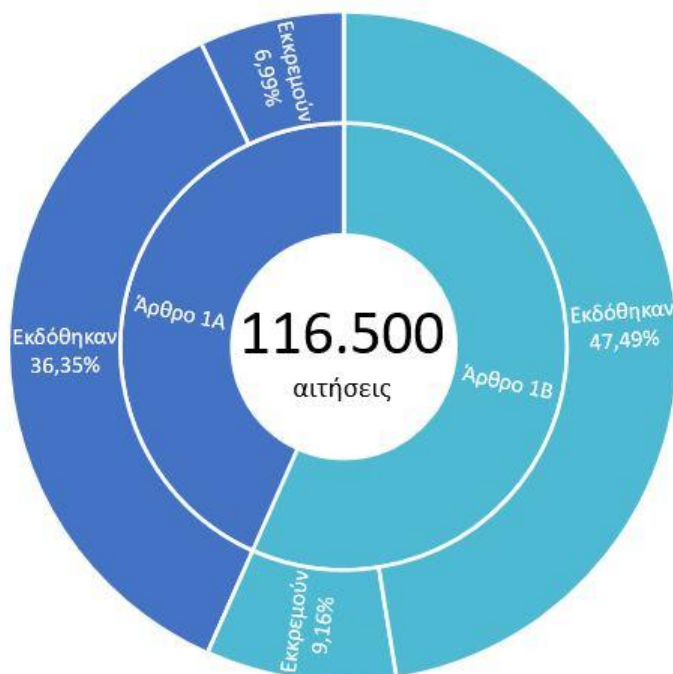
¹⁵ Στο Παράρτημα 3 μπορείτε να δείτε τον πίνακα με τις εκκρεμείς ενεργοποιημένες αιτήσεις πολιτογράφησης, όπως δημοσιεύτηκε στην [02-06-2022 απάντηση του Υπουργού Εσωτερικών](#) στην [υπ' αριθμ. 4251/29-03-2022 Ερώτηση](#).

2022,¹⁶ στην Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας Αττικής υπηρετούν συνολικά 15 υπάλληλοι και στην Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας Κεντρικής Μακεδονίας υπηρετούν 17 υπάλληλοι.

2.2 Ρυθμός διεκπεραίωσης αιτήσεων

Σύμφωνα με τα στοιχεία από τον Κοινοβουλευτικό Έλεγχο,¹⁷ οι συνολικές αιτήσεις για ιθαγένεια δεύτερης γενιάς που κατατέθηκαν από 01/09/2015 έως 31/03/2022 ανέρχονται σε 116.500 (50.495 αιτήσεις βάσει του άρθρου 1Α, λόγω γέννησης και φοίτησης και 66.005 βάσει του άρθρου 1Β, λόγω φοίτησης). Σήμερα, οι εκκρεμότητες πανελλαδικά υπολογίζονται σε 18.822. Από αυτές οι 8.148 αφορούν αιτήσεις βάσει του άρθρου 1Α και οι 10.674 βάσει του άρθρου 1Β (βλ. διάγραμμα 4). Από τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν σε προηγούμενες αναφορές,¹⁸ προκύπτει ότι οι εκκρεμότητες βαίνουν αυξανόμενες αντί να μειώνονται κατά τους τελευταίους μήνες. Στην Αττική ολοκληρώνεται η εξέταση των αιτήσεων του 2017, στην Κεντρική Μακεδονία εξετάζονται οι αιτήσεις του 2018 για το 1Α και του 2017 για το 1Β, ενώ στις υπηρεσίες της υπόλοιπης χώρας εξετάζονται κυρίως αιτήσεις από το 2020.

Αιτήσεις για ιθαγένεια δεύτερης γενιάς - Σεπτέμβριος 2015 έως και Μάρτιος 2022

Διάγραμμα 4

¹⁶ Βλ. περισσότερα στην [02-06-2022 απάντηση του Υπουργού Εσωτερικών στην υπ' αριθμ. 4251/29-03-2022 Ερώτηση](#).

¹⁷ Στο Παράρτημα 4 μπορείτε να δείτε αναλυτικά τα στοιχεία για τις συνολικές αιτήσεις λόγω γέννησης/φοίτησης από το 2015 έως το 2022 και τις εκκρεμείς υποθέσεις, όπως δημοσιεύτηκαν στην [02-06-2022 απάντηση του Υπουργού Εσωτερικών στην υπ' αριθμ. 4251/29-03-2022 Ερώτηση](#).

¹⁸ Βλ. περισσότερα συγκριτικά στοιχεία στην [αναφορά Δεκεμβρίου 2021–Μαρτίου 2022](#).

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσω του έργου «Η Ιθαγένεια στην πράξη» γενικότερα, και ειδικότερα με τη δράση «Καταγραφή και ανάδειξη ζητημάτων στη διοικητική διαδικασία απόδοσης ιθαγένειας», σκοπός μας είναι να δοθούν τεκμηριωμένες απαντήσεις στο ερώτημα κατά πόσο οι διατάξεις του Ν.4735/2020 είναι σε θέση να επιταχύνουν τις διαδικασίες απόδοσης ιθαγένειας και να καταστήσουν πιο αξιοκρατικό το σύστημα της πολιτογράφησης. Ο στόχος είναι να προκύψουν σταδιακά προτάσεις για την άρση των εμποδίων που έχουν εντοπιστεί· κι αυτό, προς όφελος τόσο της δημόσιας διοίκησης όσο και των δικαιούχων για τη δίκαιη και αποτελεσματική πρόσβαση στην ιδιότητα του πολίτη.

Κατά την παρούσα περίοδο έχει περάσει ικανό χρονικό διάστημα από την ψήφιση του Ν.4735/2020 και τις μετέπειτα τροποποιήσεις, ούτως ώστε το νέο σύστημα πολιτογράφησης να έχει πλέον αποκρυσταλλωθεί. Επίσης, οι δύο νέες Περιφερειακές Διευθύνσεις, που εξετάζουν τις αιτήσεις της δεύτερης γενιάς, κλείνουν τον Σεπτέμβριο του 2022 έναν χρόνο λειτουργίας. Οπότε, είμαστε πλέον σε θέση να καταλήξουμε σε συγκεκριμένα και στοιχειοθετημένα συμπεράσματα για τα παραπάνω ερωτήματα.

Ως προς τη διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση

Όσον αφορά τις εξετάσεις, αυτή τη φορά παρατηρήθηκε ότι η οργάνωσή τους βελτιώθηκε και η διεξαγωγή τους κύλησε ομαλά. Παρ' όλα αυτά, τα ποσοστά επιτυχίας είναι ιδιαίτερα χαμηλά στις τελευταίες δύο εξεταστικές, αφού ούτε οι μισές συμμετοχές δεν λαμβάνουν το ΠΕΓΠ. Αυτό το φαινόμενο είναι σίγουρα αποθαρρυντικό για τα υποψήφια άτομα και εδράζεται κατά κύριο λόγο στο περιεχόμενο της Τράπεζας Θεμάτων. Όπως αναλυτικά αναφέρθηκε στην [αναφορά Απριλίου – Ιουλίου 2021](#), πρόκειται για θέματα κατά κύριο λόγο δύσκολα που οδηγούν σε μια σειρά απομνημόνευση εγκυκλοπαιδικού τύπου και δεν αντικατοπτρίζουν ούτε εξετάζουν την ένταξη των εξεταζόμενων στην ελληνική κοινωνία.¹⁹

Όσον αφορά τα τεκμήρια οικονομικής ένταξης, το ελάχιστο επαρκές εισόδημα αποτελεί το πρωταρχικό αντικειμενικό εμπόδιο στο νέο σύστημα πολιτογράφησης, που οδηγεί σε απόρριψη ενός μεγάλου μέρους των αιτήσεων. Όπως επανειλημμένα έχουμε τονίσει, η προϋπόθεση αυτή παραγνωρίζει τις δυσχερείς οικονομικές συνθήκες, την εκτεταμένη ανεργία και την απορρύθμιση της αγοράς εργασίας ήδη από την προηγούμενη δεκαετία. Το γεγονός ότι εφαρμόστηκε αναδρομικά και για όλες τις εκκρεμείς αιτήσεις των προηγούμενων ετών πλήττει την ασφάλεια δικαίου ως προς αυτές επίσης. Επιπρόσθετα, δεν λαμβάνει υπόψη ούτε περιέχει εξαιρέσεις για συγκεκριμένες ομάδες ατόμων, όπως π.χ. νεαροί ενήλικες οι οποίοι εκ των πραγμάτων δεν μπορούν να τεκμηριώσουν εισόδημα κατά την περίοδο της ανηλικότητας, ιδίως εάν επρόκειτο για ασυνόδευτους ανήλικους. Οι παραπάνω προβληματισμοί τεκμηριώνονται πλέον και από τα πρώτα επίσημα αριθμητικά στοιχεία, τα οποία δείχνουν την τάση για αυξημένες απορριπτικές αποφάσεις. Η κατάργηση αυτής της ιδιαίτερα σκληρής και παράλογης προϋπόθεσης παραμένει το κύριο ζητούμενο προκειμένου να καταστεί δικαιότερο το νέο σύστημα πολιτογράφησης.

¹⁹ Βλ. «[Η Τράπεζα Θεμάτων στην πολιτογράφηση: μια κριτική αποτίμηση](#)» Μιχάλης Σωτηρόπουλος, Διδάσκων στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης του ΔΠΘ και μεταδιδακτορικός ερευνητής στο Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας των Επιστημών, ΕΚΠΑ, και Έλενα Ψυλλάκου, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Κοινωνική Θεωρία και Επικοινωνία, ΕΚΚΕ. Η έκθεση δημοσιεύθηκε ως μέρος του έργου «Η Ιθαγένεια στην πράξη» στις 14/05/2021.

Τέλος, η υποστελέχωση αποτελεί διαχρονικό πρόβλημα που δυσχεραίνει τον ρυθμό διεκπεραίωσης των αιτήσεων, ειδικά όταν στη Διεύθυνση Ιθαγένειας Αθηνών, στον πολυπληθέστερο Δήμο της χώρας, υπηρετούν μόλις 3 υπάλληλοι.

Ως προς τη διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας για τη δεύτερη γενιά

Η μη έγκαιρη λειτουργία της νέας Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας Αττικής προκάλεσε περαιτέρω συσσώρευση αιτήσεων προς διεκπεραίωση κτήσης ιθαγένειας βάσει των άρθρων 1Α και 1Β. Χρειάστηκε να περάσει σχεδόν ένας χρόνος από τη σύστασή της, προκειμένου η νέα υπηρεσία να αρχίσει να λειτουργεί κανονικά τον Σεπτέμβριο του 2021. Παρόλο που η σύσταση των νέων υπηρεσιών είχε σκοπό την επιτάχυνση των διαδικασιών, παρατηρείται ότι 1,5 χρόνο μετά αυτός ο στόχος δεν έχει ακόμη επιτευχθεί. Σαν αποτέλεσμα, η αναμονή στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας έχει ξεπεράσει τα 4 χρόνια σε αιτήσεις της δεύτερης γενιάς. Και ενώ πρόκειται για μια απλή διαδικασία εξέτασης δικαιολογητικών, νέες και νέοι που έχουν καταθέσει ακόμη και το 2017 αναμένουν την απόφαση για την κτήση της ιθαγένειάς τους μέχρι και σήμερα. Αυτή η καθυστέρηση μπορεί να έχει βέβαια σημαντικό αντίκτυπο στη ζωή τους, καθώς ενδέχεται να τους καθυστερεί ή να τους στερεί δικαιώματα σπουδών εντός ΕΕ, πρόσληψης σε ορισμένες επαγγελματικές θέσεις κ.ά.

Νομοθεσία – Διοικητικές Πράξεις

❖ Απρίλιος – Ιούλιος 2021

Άρθρο 52 του Ν.4795/2021(ΦΕΚ Α 62/17.4.2021): απαλλαγή από την υποχρέωση απόκτησης ΠΕΓΠ – Τροποποίηση της παρ. 4 του άρθρου 7 του Ν.3284/2004.

Απόφαση ΓΓΙ [υπ' αριθμ. 28881/13.04.2021](#): ορισμός της διαδικασίας των εξετάσεων για το ΠΕΓΠ.

Απόφαση ΥΠΕΣ [υπ' αριθμ. 29845/16.04.2021](#): ορισμός τεκμηρίων οικονομικής και κοινωνικής ένταξης.

❖ Αύγουστος – Νοέμβριος 2021

Απόφαση ΓΓΙ [υπ' αριθμόν 64871/07.09.2021](#): ορισμός διεξαγωγής της προφορικής συνέντευξης.

Απόφαση ΓΓΙ [υπ' αριθμόν 71728/04.10.2021](#): ορισμός διεξαγωγής των εξετάσεων του ΠΕΓΠ.

Εγκύκλιος ΓΓΙ [υπ' αριθμόν 715/18.10.2021](#): ορισμός λεπτομερειών εφαρμογής των διατάξεων του Ν. 4735/2020.

❖ Δεκέμβριος 2021 – Μάρτιος 2022

[Ν.4873/2021](#) (ΦΕΚ 248/Α/16-12-2021) άρθρα 36-39: τροποποιήσεις στη διαδικασία πολιτογράφησης.

[Ν.4915/2022](#) (ΦΕΚ 63/Α/24-3-2022) άρθρα 34-36: μεταβολές για αναστολή και την απόρριψη αιτήσεων σε περίπτωση ύπαρξης ποινικών κωλυμάτων.

Απόφαση ΓΓΙ [υπ' αρ. 738/7-1-2022](#): καθορισμός του τρόπου διεξαγωγής της προφορικής συνέντευξης.

Εγκύκλιος ΓΓΙ [υπ' αρ. 81/4-2-2022](#): τροποποίηση διατάξεων για την πολιτογράφηση.

Εγκύκλιος ΓΓΙ [υπ' αρ. 207/28-3-2022 εγκύκλιος](#): παροχή οδηγιών σχετικά με την ισχύ των αδειών διαμονής κατά τη διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας με κάθε νομική βάση κτήσης.

❖ Απρίλιος – Ιούλιος 2022

Απόφαση ΓΓΙ [υπ' αριθμόν 23083/08.04.2022](#): ορισμός διεξαγωγής των εξετάσεων του ΠΕΓΠ

Το σύνολο των κανονιστικών πράξεων του ΥΠΕΣ [εδώ](#).

Ιστοσελίδες

[Ανοιχτή Κυβέρνηση](#)

[Βουλή των Ελλήνων](#)

[Διαύγεια](#)

[Εθνικό Τυπογραφείο](#)

[Υπουργείο Εσωτερικών](#)

[Generation 2.0 for Rights, Equality & Diversity](#)

[Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου](#)

VI. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΛΙΣΤΑ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Τεκμήρια οικονομικής ένταξης	Τεκμήρια κοινωνικής ένταξης
<ul style="list-style-type: none">• Φορολογικές δηλώσεις. <p>Συνοδευτικά οι αιτούντες/σες μπορούν επιπλέον να υποβάλουν και κάποιο/α από τα παρακάτω:</p> <ul style="list-style-type: none">• Βεβαίωση ασφαλιστικής ενημερότητας• Βεβαίωση ασφαλιστικού φορέα για το διάστημα εργασίας του/της• Ιδιωτική σύμβαση εργασίας• Κατάσταση οικονομικών στοιχείων από επιχειρηματική δραστηριότητα (Ε3)• Δήλωση στοιχείων ακινήτου (Ε9)• Βεβαιώσεις από Τράπεζα κατοχής ενεργού τραπεζικού λογαριασμού.	<ul style="list-style-type: none">• Ληξιαρχική πράξη γάμου με Έλληνα/ίδα πολίτη• Ληξιαρχικές πράξεις γέννησης τέκνων που έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα• Βεβαίωση φοίτησης ιδίου ή τέκνου του/της σε ελληνικό σχολείο ή σε ελληνικές δομές προσχολικής αγωγής στη χώρα• Λογαριασμοί οργανισμών κοινής ωφέλειας καθώς και σταθερής τηλεφωνίας στο όνομά του/της• Αντίγραφο υποβληθείσας δήλωσης πληροφοριακών στοιχείων μίσθωσης ακινήτου (ΑΑΔΕ)• Βεβαιώσεις πιστοποίησης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης από αρμόδιους φορείς• Βεβαιώσεις συμμετοχής σε κοινωφελείς δραστηριότητες και εθελοντικές δράσεις• Αποδεικτικά συνεχούς διαμονής από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης έως και την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΕΠΑΡΚΕΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ ΑΝΑ ΕΤΟΣ

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΧΩΡΙΣ ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑ ΜΕΛΗ	7500€	7500€	7500€	7500€	7500€	6500€	6500€	6500€
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕ ΕΝΑ ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΟ ΜΕΛΟΣ	8250€	8250€	8250€	8250€	8250€	7150€	7150€	7150€
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕ 2 ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑ ΜΕΛΗ	9000€	9000€	9000€	9000€	9000€	7800€	7800€	7800€
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕ 3 ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑ ΜΕΛΗ	9750€	9750€	9750€	9750€	9750€	8450€	8450€	8450€
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕ 4 ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑ ΜΕΛΗ	10500€	10500€	10500€	10500€	10500€	9100€	9100€	9100€

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΧΩΡΙΣ ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑ ΜΕΛΗ	6500€	6500€	6500€	6500€	7500€	7500€	7500€
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕ ΕΝΑ ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΟ ΜΕΛΟΣ	7150€	7150€	7150€	7150€	8250€	8250€	8250€
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕ 2 ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑ ΜΕΛΗ	7800€	7800€	7800€	7800€	9000€	9000€	9000€
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕ 3 ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑ ΜΕΛΗ	8450€	8450€	8450€	8450€	9750€	9750€	9750€
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕ 4 ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑ ΜΕΛΗ	9100€	9100€	9100€	9100€	10500€	10500€	10500€

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: ΕΚΚΡΕΜΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ

α/α		ΕΚΔΟΣΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ (ΠΕΓΠ ΜΑΙΟΣ/ΑΠΑΛΛΑΓΕΝΤΕΣ)				ΕΚΔΟΣΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ (ΠΕΓΠ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ/ΑΠΑΛΛΑΓΕΝΤΕΣ)				ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
		ΕΚΚΡΕΜΕΙΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ	ΘΕΤΙΚΕΣ	ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΑΜΟΝΗ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΩΝ	ΕΚΚΡΕΜΕΙΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ	ΘΕΤΙΚΕΣ	ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ	
1	ΑΘΗΝΩΝ	320	70	121	191	129	441			3
2	ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ	194	84	18	102	92	253			4
3	ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΑΝΑΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ	159	93	32	125	34	200			5
4	ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΚΑΙ ΝΗΣΩΝ	323	136	49	185	138	483			9
5	Α' ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	181	86	72	158	23	197	3		17
6	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ-ΘΡΑΚΗ	34	20	13	33	1	30	11		9
7	ΗΠΕΙΡΟΣ-ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	54	14	32	46	8	34	4	2	9
8	ΘΕΣΣΑΛΙΑ -ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	109	91	4	95	14	94	24	3	15
9	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ-ΔΥΤ.ΕΛΛΑΔΑ-ΙΟΝΙΟ	116	47	29	76	40	224	16	12	20
10	Β.ΑΙΓΑΙΟ	20	6	6	12	8	10	2	1	4
11	Ν.ΑΙΓΑΙΟ	52	29	19	48	4	50	2		5
12	ΚΡΗΤΗ	49	37	5	42	7	61	12	1	8
	ΣΥΝΟΛΟ	1611	713	400	1113	498	2077	74	19	108

Παρατηρήσεις:

1. Στο σύνολο των εκκρεμών αιτήσεων συμπεριλαμβάνονται επιτυχήντες ΠΕΓΠ και απαλλαγέντες λόγω φοίτησης
2. Στην ίδια χρονική περίοδο Νοέμβριος 2021-Μάρτιος 2022 εκδόθηκαν επίσης 236 αποφάσεις πολιτογράφησης αλλογενών αλλοδαπών με το προγενέστερο νομικό πλαίσιο
3. Οι αιτήσεις πολιτογράφησης που συμπεριλαμβάνονται στην κατηγορία με αναμονή δικαιολογητικών αφορούν κυρίως στην επικαιροποίηση του αποδεικτικού φορολογικής ενημερότητας που έχει διάρκεια ισχύος 2 μηνών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4: ΕΚΚΡΕΜΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΓΕΝΙΑΣ (ΑΡ. 1Α ΚΑΙ 1Β)

Αιτήσεις γέννησης-φοίτησης από 1/9/2015-31/3/2022			
	1Α	1Β	Σύνολο
Αττική	17.673	26.433	44.106
Κεντρική Μακεδονία	7.589	9.704	17.293
Υπόλοιπη χώρα	25.233	29.868	55.101
Σύνολο	50.495	66.005	116.500

Εκκρεμείς υποθέσεις				
	1Α	1Β	Σύνολο	Έτος εξέτασης
Αττική	5.482	6.654	12.136	ολοκληρώνεται το 2017
Κεντρική Μακεδονία	2.107	3.266	5.373	2018 (1Α) / 2017 (1Β)
Υπόλοιπη χώρα	559	754	1.313	κυρίως το 2020
Σύνολο	8.148	10.674	18.822	

Υπουργείο Εσωτερικών

Γενική Γραμματεία Ιθαγένειας
Γενική Διεύθυνση Ιθαγένειας
Κεντρική Διεύθυνση Ιθαγένειας

Γενικός Γραμματέας: ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Τμήμα Καθορισμού Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης Αλλογενών Αλλοδαπών
Τμήμα Πολιτογράφησης Ομογενών
Τμήμα Στατιστικών & Διαχείρισης ΟΠΣ Ιθαγένειας
Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης & Αρχείου

Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας

Αττική

Διεύθυνση Ιθαγένειας Αττικής
Τμήμα Γέννησης/Φοίτησης Ανηλίκων
Τμήμα Φοίτησης Ανηλίκων/Ενηλίκων
Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης, Αρχείου & Στατιστικών Στοιχείων
Διεύθυνση Ιθαγένειας Αθηνών
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Διεύθυνση Ιθαγένειας Κεντρικού Τομέα & Δυτ. Αττικής
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Διεύθυνση Ιθαγένειας Βορείου Τομέα & Ανατ. Αττικής
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Διεύθυνση Ιθαγένειας Νοτίου Τομέα, Πειραιώς & Νήσων
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας

Θεσσαλία – Στερεά Ελλάδα

Διεύθυνση Ιθαγένειας Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Τμήμα Ιθαγένειας Βοιωτίας
Τμήμα Ιθαγένειας Εύβοιας
Τμήμα Ιθαγένειας Ευρυτανίας
Τμήμα Ιθαγένειας Καρδίτσας
Τμήμα Ιθαγένειας Μαγνησίας
Τμήμα Ιθαγένειας Τρικάλων
Τμήμα Ιθαγένειας Φθιώτιδας
Τμήμα Ιθαγένειας Φωκίδος

Ήπειρος – Δυτική Μακεδονία

Διεύθυνση Ιθαγένειας Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Τμήμα Ιθαγένειας Άρτας
Τμήμα Ιθαγένειας Θεσπρωτίας
Τμήμα Ιθαγένειας Πρέβεζας
Τμήμα Ιθαγένειας Κοζάνης
Τμήμα Ιθαγένειας Γρεβενών
Τμήμα Ιθαγένειας Καστοριάς
Τμήμα Ιθαγένειας Φλώρινας

Πελοπόννησος, Δυτική Ελλάδα & Ιόνιο

Διεύθυνση Ιθαγένειας Πελοποννήσου, Δυτ. Ελλάδας & Ιονίου
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Τμήμα Ιθαγένειας Αιτωλοακαρνανίας
Τμήμα Ιθαγένειας Ηλείας
Τμήμα Ιθαγένειας Κορινθίας
Τμήμα Ιθαγένειας Αργολίδας
Τμήμα Ιθαγένειας Μεσσηνίας
Τμήμα Ιθαγένειας Λακωνίας
Τμήμα Ιθαγένειας Αρκαδίας
Τμήμα Ιθαγένειας Κέρκυρας
Τμήμα Ιθαγένειας Κεφαλληνίας
Τμήμα Ιθαγένειας Ζακύνθου
Τμήμα Ιθαγένειας Λευκάδας

Μακεδονία – Θράκη

Διεύθυνση Ιθαγένειας Κεντρικής Μακεδονίας Α'
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Τμήμα Ιθαγένειας Ημαθίας
Τμήμα Ιθαγένειας Κιλκίς
Τμήμα Ιθαγένειας Πέλλας
Τμήμα Ιθαγένειας Πιερίας
Τμήμα Ιθαγένειας Σερρών
Τμήμα Ιθαγένειας Χαλκιδικής
Διεύθυνση Ιθαγένειας Κεντρικής Μακεδονίας Β'
Τμήμα Γέννησης/Φοίτησης Ανηλίκων
Τμήμα Φοίτησης Ανηλίκων/Ενηλίκων
Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης, Αρχείου & Στατιστικών Στοιχείων
Διεύθυνση Ιθαγένειας Ανατολικής Μακεδονίας–Θράκης
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Τμήμα Ιθαγένειας Δράμας
Τμήμα Ιθαγένειας Έβρου
Τμήμα Ιθαγένειας Καβάλας
Τμήμα Ιθαγένειας Ξάνθης

Αιγαίο

Διεύθυνση Ιθαγένειας Βορείου Αιγαίου

Τμήμα Ιθαγένειας

Τμήμα Πολιτογράφησης

Τμήμα Γραμματείας

Τμήμα Ιθαγένειας Σάμου

Τμήμα Ιθαγένειας Χίου

Διεύθυνση Ιθαγένειας Νοτίου Αιγαίου

Τμήμα Ιθαγένειας

Τμήμα Πολιτογράφησης

Τμήμα Γραμματείας

Τμήμα Ιθαγένειας Κυκλάδων

Κρήτη

Διεύθυνση Ιθαγένειας Κρήτης

Τμήμα Ιθαγένειας

Τμήμα Πολιτογράφησης

Τμήμα Γραμματείας

Τμήμα Ιθαγένειας Χανίων

Τμήμα Ιθαγένειας Ρεθύμνης

Τμήμα Ιθαγένειας Λασιθίου

